

Kuulutus pohjavesialueiden tarkistamisesta - Joensuu, Kitee, Nurmes, Tohmajärvi ja Valtimo

Taustaa

Pohjois-Karjalan maakunnan pohjavesialueiden luokitukset ja rajaukset tarkistetaan. Pohjavesialueiden määrittämisestä ja luokituksesta vastaa Pohjois-Karjalan ELY-keskus. Pohjavesialueiden rajauksesta ja luokituksesta sekä pohjavesialueiden suojelusuunnitelmista säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 2a luvussa sekä vesienhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (1040/2006) 2a luvussa.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tapahtui muutos vuonna 2015 ja vesienhoidon järjestämisestä annetussa asetuksessa vuonna 2016. Uuden lainsäädännön vuoksi kaikkia pohjavesialueita tarkastellaan niiden suojelutarpeen ja vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden kannalta kuin ne määritettäisiin ensimmäisen kerran.

Luokituksessa otetaan huomioon uutena perusteena myös pintavesi- ja maaekosysteemit, jotka ovat pohjavedestä suoraan riippuvaisia, esimerkiksi lähteet ja pienvedet. Luokitus ei tuo uusia suojeluelementtejä, vaan se lähinnä informoi pohjavesialuetta koskevasta muiden lakien mukaisesta suojelusta, jonka pohjalta ekosysteemit huomioidaan.

Pohjavesialueet on aikaisemmin rajattu määrittämishetkellä käytävissä olleiden maaperä- ja pohjavesigeologisten tutkimustulosten perusteella. Mahdollisten rajausten tarkistusten tulee myös perustua tutkimustietoon.

ELY-keskus määrittää pohjavesialueelle uloimman rajan sekä muodostumisalueen rajan. Pohjavesialueen uloin raja määritetään alueelle, jolla on vaikutusta pohjavesimuodostuman veden laatuun tai muodostumiseen. Muodostumisalueen raja osoittaa alueen, jolla maakerrokset ovat hyvin vettä johtavia ja jolla maaperä mahdollistaa veden merkittävän imeytymisen pohjavedeksi.

Pohjavesialueet luokitellaan seuraaviin luokkiin:

- 1-luokka: vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet
- 2-luokka: muut vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet
- E-luokka: pohjavesialueet, joiden pohjavedestä luonnonsuojelu- tai muun lainsäädännön perusteella suojeltu pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. E-luokka voi olla lisämääränä luokkien 1 ja 2 pohjavesialueilla (1E, 2E) tai itsenäisenä luokkana E

Pohjavesialueet määritetään luonnontieteellisin, pohjavesigeologistin perustein. Lainsäädännön ja pohjavesialueiden määrittämisestä ja luokituksesta annetun ohjeistuksen perusteella veden laatua tai sitä, että alueella on pohjaveden laatua uhkaavia riskitekijöitä ei tule käyttää

perusteena jättää pohjavesialue luokittelematta. Samoin voidaan todeta, että veden laatua ei käytetä myöskään perusteena pohjavesialueen rajojen muuttamisessa.

Nähtävillä pito ja mielipiteiden esittäminen

Pohjavesialueiden luokituksia ja rajauksia koskevat aineistot ovat nähtävillä 10.5.2019 - 10.6.2019 kunkin pohjavesialueen pääsijaintikunnassa (Joensuu, Kitee, Nurmes, Tohmajärvi ja Valtimo) sekä lisäksi kaikkia edellä mainittuja kuntia koskevat aineistot ovat nähtävillä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa viraston aukioloaikoina, käyntiosoite: Kauppakatu 40 B, 3 krs., Joensuu.

Tämä kuulutus ja siihen liittyvät asiakirjat ovat nähtävillä sähköisesti myös verkko-osoitteessa: www.ymparisto.fi/pohjavedensuojelu -> Pohjavesialueet -> (valitse alavetovalikosta) Pohjois-Karjalan ELY-keskus, suora verkko-osoite: www.ymparisto.fi/fi-FI/Vesi/Vesiensuojelu/Pohjaveden_suojelu/Pohjavesialueet?f=PohjoisKarjalan_ELYkeskus

Osa pohjavesialueista ulottuu usean kunnan alueelle. Kuulutuksen lopussa ovat nimettynä erikseen pohjavesialueiden ns. muut sijaintikunnat, joiden osalta kuulutus koskee myös tiettyjä, listattuja pohjavesialueita. Pohjavesialueiden luokituksia ja rajauksia koskevat aineistot ovat nähtävillä em. pohjavesialueita koskien myös muussa sijaintikunnassa.

Kaikilla on mahdollisuus esittää lisätietoja kuultavana olevista asioista kirjallisesti, ensisijaisesti sähköisesti Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kirjaamoon 10.6.2019 klo 16:15 mennessä. Pyydämme mainitsemaan palautteessa asianumeron POKELY/344/2017.

Kirjaamon sähköpostiosoite: kirjaamo.pohjois-karjala@ely-keskus.fi
Kirjaamon postiosoite: Pohjois-Karjalan ELY-keskus, kirjaamo, PL 69, 80101 JOENSUU
Käyntiosoite: Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Kauppakatu 40 B, 3 krs., Joensuu
Sähköinen asiointi: <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/asioiverkossa>

Nähtävillä pidon jälkeen saatu palaute käsitellään ja pohjavesialueiden tiedot tallennetaan valtakunnalliseen ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmään (POVET). Mahdolliset rajausmuutosaineistot toimitetaan Suomen ympäristökeskukselle, joka päivittää muutokset valtakunnalliseen paikkatietoaineistoon kaksi kertaa vuodessa (kevällä ja syksyllä).

Lisätiedot

- Pohjavesialueiden tarkistaminen yleisesti: Ympäristöasiantuntija Mika Huttunen, puh 029 502 4202, [mika.huttunen\(at\)ely-keskus.fi](mailto:mika.huttunen(at)ely-keskus.fi)

Kirjallisuutta

[Pohjavesialueet – opas määrittämiseen, luokitukseen ja suojelusuunnitelmien laadintaan](#) (Ympäristöhallinnon ohjeita 3/2018).
Julkaisun pysyvä osoite on <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4818-7>

Alla ovat nimettynä pohjavesialueiden ns. muut sijaintikunnat.

Ilomantsin kaupungin osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavaa pohjavesialuetta:

- Pääsijaintikunta: Joensuu, muu sijaintikunta: Ilomantsi, pohjavesialue: 0704555 Latulaminsärkkä

Joensuun kaupungin osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavia pohjavesialueita:

- Pääsijaintikunta: Tohmajärvi, muu sijaintikunta: Joensuu, pohjavesialueet: 0784852 Hölhönsärkkä, 0784810 Kaivannonsärkkä, 0784853 Kannusvaara-Liippi, 0794352 Tuomilammenkangas

Kiteen kaupungin osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavaa pohjavesialuetta:

- Pääsijaintikunta: Tohmajärvi, muu sijaintikunta: Kitee, pohjavesialue: 0784806 Miilunvaara

Kontiolahden kunnan osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavia pohjavesialueita:

- Pääsijaintikunta: Joensuu, muu sijaintikunta: Kontiolahti, pohjavesialueet: 0704551 Hautajärvenkangas, 0704553 Herajoenkangas, 0725152 Kaukaansärkät, 0704552 Rekilammenkangas

Lieksan kaupungin osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavia pohjavesialueita:

- Pääsijaintikunta: Joensuu, muu sijaintikunta: Lieksa, pohjavesialueet: 0704553 Herajoenkangas, 0704554 Vornanharju

Parikkalan kunnan osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavia pohjavesialueita:

- Pääsijaintikunta: Kitee, muu sijaintikunta: Parikkala, pohjavesialueet: 0724854 Kiiesmäki, 0724853 Sarvisalo

Rääkkylän kunnan osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavia pohjavesialueita:

- Pääsijaintikunta: Kitee, muu sijaintikunta: Rääkkylä, pohjavesialue: 0726052 Salmenkangas-Muljula

- Pääsijaintikunta: Tohmajärvi, muu sijaintikunta: Rääkkylä, pohjavesialue: 0784851 Kostamonsärkkä

9.5.2019

Savonlinnan kaupungin osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavia pohjavesialueita:

- Pääsijaintikunta: Kitee, Muu sijaintikunta: Savonlinna, pohjavesialueet: 0724851 Hanhikangas, 0724852 Kuolemalamminkangas, 0724809 Pellavaniemi

Tohmajärven kunnan osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavia pohjavesialueita:

- Pääsijaintikunta: Joensuu, muu sijaintikunta: Tohmajärvi, pohjavesialueet: 0763253 Keskisalo, 0725154 Ketolanniemi, 0725155 Lanttokangas, 0763252 Tupakkasärkkä, 0725104 Viesimonkangas

- Pääsijaintikunta: Kitee, muu sijaintikunta: Tohmajärvi, pohjavesialue: 0726033 Varrenkangas-Paalihta

Valtimon kunnan osalta kuulutus ja lausuntopyyntö koskevat seuraavaa pohjavesialuetta:

- Pääsijaintikunta: Nurmes, muu sijaintikunta: Valtimo, pohjavesialue: 0754151 Juutilankangas

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on hyväksynyt Ympäristöasiantuntija Mika Huttunen. Merkintä hyväksynnästä on viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja POKELY/344/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POKELY/344/2017 har godkänts elektroniskt

Huttunen Mika 09.05.2019 14:49

POHJAVESIALUEIDEN E-LUOKKA

Pohjavesialueita on aikaisemmin luokiteltu alueiden vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden kannalta luokkiin I ja II, joita vastaa uudet luokat 1 ja 2. Uudessa luokituksessa huomioidaan vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden lisäksi pohjavesialueen pohjavedestä riippuvaiset merkittävät maa- ja vesiekosysteemit. Pohjavesialueen vedestä riippuvaisesta merkittävästä ekosysteemistä informoi E-luokka, joka voi esiintyä itsenäisenä tai luokkiin 1 ja 2 yhdistettynä (E, 1E, 2E). Pohjavesialueen E-luokan edellytyksenä on pohjavedestä riippuvainen merkittävä *ekosysteemi*. Uuden E-luokituksen takana on vuonna 2016 voimaan tulleet muutokset vesienhoitoasetuksessa.

Pohjavesialueen E-luokituksessa keskeistä on ekosysteemin käsite, sillä E-luokan edellytyksenä on pohjavedestä riippuvainen merkittävä *ekosysteemi*. Ekosysteemillä tarkoitetaan elottoman ja elollisen luonnon muodostamaa kokonaisuutta. Merkittävässä pohjavesivaikutteisessa ekosysteemissä on siis merkittävä eloton osa – esimerkiksi luonnontilainen lähde tai pohjavesinoroja sekä elottomasta pohjavesimuodostumasta riippuvainen merkittävä elollinen osa eli erityisesti lähdevaikutteisissa ympäristöissä esiintyvää kasvillisuutta ja muuta lajistoa. Tästä johtuen kaikki pohjavesialueilla olevat lähteet ja lähteiköt eivät automaattisesti tuo kyseiselle pohjavesialueelle E-luokkaa. E-luokan saavat ikään kuin lähteikköjen helmet, joissa merkittävän lähdemuodostuman ohella esiintyy myös runsas ja monipuolinen lajisto. Vesi- ja metsälain mukainen lähteikköjen suojelu on normaalisti voimassa kaikilla lähteillä – myös sellaisilla, joita ei ole luokiteltu E-luokkaan johtaviksi ekosysteemeiksi.

E-luokkaan johtavan ekosysteemin merkittävyyden edellytyksenä on kohteen luonnontilaisuus tai luonnontilaisen kaltaisuus, ekosysteemin suora riippuvuus pohjavedestä sekä pohjavesivaikutteiselle ekosysteemille ominaisen lajiston esiintyminen. Vaatimus luonnontilaisuudesta tai luonnontilaisuuden kaltaisuudesta koskee sekä lähdemuodostumaa (lähdeallas/noro/puro/tihkupinta) että kohteen puustoa ja muuta kasvillisuutta. Pohjavesiriippuvaisuuden edellyttämällä varmistetaan se, että ekosysteemin merkittävyys johtuu nimenomaan lähteisyydestä eli pohjavesivaikutteisuudesta eikä esimerkiksi luhtaisuudesta eli pintavesivaikutteisuudesta. Pohjavesivaikutteisen lajiston esiintymisessä on keskitytty pohjavesivaikutteisten sammalten ja muiden kasvien havainnoimiseen. On olemassa myös esimerkiksi lähteiköillä tyypillisesti esiintyviä hyönteisiä, mutta kasvillisuuden havainnoiminen on tehokkaampaa, sillä kasvit ovat aina paikalla. Tästä syystä arvio ekosysteemin lajiston merkittävyydestä on Pohjois-Karjalan E-luokituksen maastotarkastusten yhteydessä tehty tarkastettavalla ekosysteemillä esiintyvien sammalten ja putkilokasvien perusteella.

Lisäksi E-luokitukseen johtavan ekosysteemin on oltava muun lainsäädännön nojalla suojeltu. E-luokitus ei tuo uusia suojeluelementtejä vaan E-luokituksen tarkoitus on informoida pohjavesialueen ekosysteemejä koskevasta muiden lakien mukaisesta suojelusta. Useimpien lähteiden ja lähteikköjen kohdalla muun lainsäädännön nojalla suojelu tarkoittaa vesi- ja/tai metsälakia, jotka turvaavat luonnontilaisten ja luonnontilaisen kaltaisten lähteikköjen ja lähteiden säilymistä. Lisäksi lähteisiä elinympäristöjä on suojeltu luonnonsuojelulain nojalla. Huomioitava on, että vaikka kaikki pohjavesialueiden lähteet eivät johda E-luokitukseen, kaikkia lähteitä ja lähdepurkaumia koskee vesi- ja metsälain mukainen suojelu, kuten aikaisemminkin.

Pohjavesialueen E-luokitus on tehty lähdevaikutteisten ekosysteemien maastotarkastusten perusteella. Kaikki E-luokkaan johtaneet ekosysteemit on tarkastettu ja arvioitu maastossa. Maastotarkastukset on tehnyt biologista ja harjoittelijasta koostunut työpari. Kohteiden maastotarkastusten lisäksi ekosysteemin merkittävyyden arviointi edellyttää maastosta kerättyjen lajinäytteiden mikroskooppista määrittämistä, sillä lajisto on tunnettava tarkkaan, jotta voidaan määrittellä, onko jokin ekosysteemi erityisellä tavalla merkittävä vai ei.